

In onze samenleving is er geen plaats voor zwakte, voor ziekte, voor rouw. Alles moet volmaakt zijn.

Toch zijn er vandaag nog barmhartige samaritanen die zich ontfermen over mensen die gebroken zijn.

De Nederlandse pastor Marinus van den Berg is zo'n dokter van de ziel. Hij helpt mensen oog en oor te hebben voor hun lijden én voor de pijn en het verdriet van hun naasten.

Ilse Van Halst

'We zijn onhandig in het omgaan met verdriet'

H ALLO Henk. Ik zie dat je je rijbewijs hebt! Marinus van den Berg begroet een oude man die ons enthousiast

zwaaiend nadert, warm ingeduffeld in zijn elektrische rolstoel. „Mijn eerste ritje”, glundert hij. Wijzend naar het moderne palliatieve centrum achter zich, voegt hij er lachend aan toe: „Mijn vrouw houdt een oogje in het zeil vanuit haar kamer.” Ongeneeslijk ziek, worden beiden opgevangen in het splinternieuwe palliatieve centrum Cadenza in Rotterdam waar Marinus van den Berg pastor is. Ook in het verpleeghuis Antonius IJsselmonde, een boogscheut verderop, is deze auteur van tientallen boeken over afscheid en dood actief als geestelijk verzorger. Zijn boodschap: „Lijden en dood mag je niet wegstoppen. Praten werkt verlichtend.”

– *Hebben we het vandaag dan zo moeilijk met verdriet en pijn?*

Dat zou je kunnen zeggen. In het verhaal van de barmhartige Samaritaan wordt de gewonde met veel moeite en wat onhandig opgeraapt. Dat is tekenend voor onze samenleving, waarin mensen – ikzelf inbegrepen – vaak onhandig zijn, zodra we te maken krijgen met pijn en lijden. Wat te zeggen tegen iemand die net te horen kreeg dat hij ongeneeslijk ziek is? Een kaartje met *Spoedig herstel* of zelfs *Prettige feestdagen* is dan ongepast. De zieke zal immers niet herstellen, de feestdagen zullen helemaal niet prettig zijn. Toch bedoelen we het goed, alleen zijn we onhandig geworden. We hebben vandaag geen taal meer om met elkaar om te gaan, als het leven rimpels vertoont.

– *Kunnen mensen dan niet meer terecht bij vrienden en familie voor troost?*

Ik stel vast dat er haast geen tijd meer is voor mededogen. In mededogen zit de term 'mee', die verwijst naar 'mededeelzaam' en 'samen', maar ook de term 'ogen'. Mededogen hebben wil zeggen dat je leert luisteren én heel goed leert kijken. Velen uiten hun verdriet immers niet met woorden, maar je ziet de ontreding wel op hun gelaat.

Marinus van den Berg wil de ziel helen. © Ilse Van Halst

Ben je gehaast, dan merk je dat niet. Vaak menen we dat het ons te veel tijd zal kosten, maar volgens mij draait het veeleer om opmerksaamheid. Vraag je iemand: „Zie ik het goed dat je boos bent?”, dan geef je de ander de kans zich te uiten. Aldus ontstaat een relatie en vanuit een relatie kun je iemand veel beter ondersteunen.

Bovendien moeten mensen beseffen dat ze in tijden van crisis verdriet altijd op een ongelijke manier beleven. Omdat iedereen het verdriet en het rouwen op zulke unieke manier beleeft, is er onvermijdelijk een ondeelbaarheid. Je mist elkaar soms. Denken dat je alles met elkaar kunt delen, is een illusie. Sommige dingen zijn misschien over drie jaar deelbaar, andere zullen altijd te gevoelig liggen om te delen.

Soms ontzien mensen elkaar ook, omdat ze merken hoeveel pijn de ander heeft. Juist omdat ze

de ander zo graag zien, zoals jullie Vlamingen zo mooi kunnen zeggen. Dat kan heel verwarrend overkomen. Op zulke momenten hebben mensen een VVV-er nodig, een buitenstaander die probeert een Veilig Vertrouwde Vreemde te worden. Een pastor zoals ik bijvoorbeeld. Iemand die niet te dichtbij staat, maar ook niet te ver weg blijft en die in familierelaties de nodige ruimte kan scheppen. Een mens is immers geen eiland, maar lang niet alle mensen kunnen goed verwoorden waaraan ze nood hebben. Ik ben te gast in het leven van de ander. Samen gaan we op zoek naar woorden. Het is mijn taak woorden te lenen, tot de ander bij zijn eigen woorden komt.

– *U bent dus een dokter van de ziel?*

Wat zegt u dat mooi. De ziel is de plaats waar de mens mens is, waar jij jij bent. In de ziel huist het Geheim. Maar deze ziel kan gewond

zijn. Voor deze zielen wil ik als pastor verlichting brengen.

Ik wilde altijd al leraar en pastor worden. Beide idealen werden werkelijkheid. Als leraar kan ik me uitleven in de talrijke lezingen en vormingen die ik geef en de boeken die ik schrijf. Mijn priesterschap kan ik niet los zien van het pastoraat. Ik wilde altijd meer pastor zijn dan priester. Het priesterschap wordt vaak te liturgisch ingevuld. In het pastoraat gaat het om de ander. Wie is die ander? Hoe kan ik een band met hem en zijn naasten opbouwen? Ik wil niet alleen tot de ander spreken, maar hem ook aanspreken. Ik wil contact maken met de persoon die voor me zit. Dat is zorg dragen voor de ander.

Geestelijke verzorging draait voor mij niet zozeer om het kerkelijke aspect (of iemand nu moslim of katholiek is, komt voor mij niet op de eerste plaats), maar om de breedte van de levensvragen. Ik tracht te achterhalen wat het geloof betekent voor iemand in de crisis van het leven waarin hij zich op dat moment bevindt. Heeft hij steun aan zijn geloof, of heeft hij er last van? Mensen kunnen immers heel veel last hebben van godsbeelden of morele opvattingen.

Ga maar eens na hoeveel mensen gebukt gaan onder schuldgevoelens.

– *We naderen Pasen. Wat betekent Palmzondag voor u?*

Voor mij is dit geen oud verhaal of een sprookje, maar een verhaal dat dagelijks opnieuw kan gebeuren in de manier waarop mensen elkaar tegemoetkomen en, veelal zonder grote woorden, een moment van verlichting kunnen betekenen voor elkaar.

Op Palmzondag preek ik stevast over Jezus als de aanraakbare. Jezus rijdt Jeruzalem binnen, niet op een paard, maar op een veulen. Hij bekijkt de mensen niet vanuit de hoogte, maar is hen nabij. Hij werd het meest aanraakbaar voor de mensen die niet meer aangeraakt worden, voor de gekleinere mensen, de zwakken, de zieken.

Daardoor ontstaat een beweging van hoop. Ik ervaar telkens opnieuw dat de meeste hoop ontstaat, als de chaos van de wanhoop benoemd wordt, als pijn erkend wordt. Als je veel pijn hebt en iedereen rondom je zegt: „Ach, het is niet zo erg. Het slijt wel”, word je almaar bozer. Heel anders is het als je met iemand praat die de vinger op de wonde legt, net zoals je een fysieke wonde verzorgt. Het pikt even, maar daarna geneest het vlotter. Zo gaat het ook met verdriet. Als iemand aan de wonde komt en het verdriet benoemt, doet dat pijn, maar daarvoor kun je je verdriet wel laten opwellen en uitspreken. En dan ervaar je dat net dat juist verlichting brengt.

Bij uitgeverij Muurkranten verschenen van Van den Berg's hand de geschenkboekjes *Verdriet is levensnormaal* en *Stilte en rust*. *Kerk+Leven* mag van elk boekje tien exemplaren wegschenken. Zend een kaartje met uw naam, volledig adres en de titel van het boekje van uw keuze in een voldoende gefrankeerde omslag naar Kerk+Leven • Van den Berg, Halewijnlaan 92, 2050 Antwerpen. Bestellen kan bij uitgeverij Muurkranten, telefoon 050/31.26.01, website www.muurkranten.be, tegen 3 euro per exemplaar (zonder verzendingskosten). Binnenkort verschijnt bij Ten Have/Muurkranten *Een andere dag tegemoet*. *Als het levenseinde nadert* (13 euro, ISBN 978 90 790 0130 9), te bestellen bij Muurkranten (telefoon 050/31.26.01, e-mail info@muurkranten.be).